

Původ a „nic“ / „Nic“ jako „zdroj“

Ve všem skutečném najdeme něco, co tu už nějak bylo, ale také něco, co tu ještě nijak nebylo. Pokud máme za to, že před sebou máme něco skutečného, ale nic „nového“ tam nelze najít, ječ v něčem chyba: buď v tom, že ono údajně „skutečné“ vpravdě skutečným není, anebo v tom, že neumíme (nebo nechceme) hledat správným směrem. První případ lze demonstrovat na číslech (počtech): žádný „počet“ není skutečný, nýbrž „vzniká“ teprve počítáním. V tom smyslu je sice takový „počet“ něčím novým, ale nemůže být přičten skutečnosti samé. „Skutečnost“ nějaké trojice předmětů není vlastností předmětů samých, ale je vnesena do skutečnosti naším počítáním, tj. jednak selekcí, jednak spojením selektovaného v „umělou“ jednotu (a to buď jednotu pseudo-individuální, nebo jednotu „rodu“). Naproti tomu tam, kde jde o opravdovou skutečnost, není její „jednota“ založena teprve naším přístupem (a naší selekcí), nýbrž je založena ještě před naším přístupem, jemuž tedy předchází. Ovšem toto „předcházející“ může být „dáno“ minulostí (tj. může předcházet z minulosti a odtud přicházet do přítomnosti), ale může předcházet z budoucnosti a přicházet odtud do přítomnosti. Pouze v tomto druhém případě můžeme mluvit o „novém“. Příchod nového proto nemůže být odvozován ani vysvětlován z toho, co předcházelo a již odešlo do minulosti, nýbrž jeho zdroj musí být hledán v tom, co ještě nebylo nikdy aktuálně přítomné (a co tedy již nastalo a stalo se minulým). Pokud chápeme „jsoucí“ (ve shodě s eleaty) jako „aktuálně jsoucí“ a pokud je tedy zbavujeme jeho minulých i budoucích „jsoucností“, nezbývá než původ „nového“ hledat v „nejsoucnosti“, tedy v „ničem“, v „nicotě“, anebo „nové“ prostě popřít, škrtnout a trvat na tom, že nic „nového“ v tomto světě není a nikdy nebylo (ani nebude). Ovšem popírání „nového“ je už dnes filosoficky neúnosné, takže zbývá jen bedlivější zaměření na ono „nic“ jako zdroj všeho nového. Tím jsme ovšem zároveň postaveni před nutnost revize chápání „zdroje“ jako něčeho staršího, dřívějšího, než je to, co z onoho zdroje vychází, tedy před nutnost revize tzv. kauzalizmu a vůbec rozšířeného chápání „skutečnosti“ (jež skutečnost redukuje na to, co je právě nyní zde, hic et nunc).

(Praha, 031215-1.)